

Hatvan éve együtt

A Magyarországi Szlovákok Szövetségének jubileuma

A Magyarországi Szlovákok Szövetsége (MSZSZ) január 23-án a budapesti József Attila Művelődési Központban ünnepelte megalakulásának 60. évfordulóját. A *60 éve együtt* címmel rendezett ünnepségen legnagyobb szlovák társadalmi szervezetünk jelenlegi s korábbi vezetői mellett szlovákiai és hazai vendégek, közéleti személyiségek, valamint a szervezet számos tagja vett részt.

A jubiláló Szövetség képviselői minden érkezőt egy kis kerámia órával és a szervezetet bemutató kiadvánnyal ajándékozták meg. A vendégek között megjelent a Szövetség egyik alapító tagja, a tótkomlói Szabó Imre is. A magyar és szlovák állami himnusz elhangzása után a *Szlovák versmondó és énekverseny* győztesei adták elő szlovák és magyar nyelven a „*Daj Boh šľastia*” (Álld meg Uram, ezt a földet!) kezdetű himnikus éneket. A felemelő pillanatok fényképek vetítése követte a Szövetség hajdani rendezvényeiről, jelentős személyiségeiről, amelyet Tejes Tímea citerán kísért. Ezután Juraj Dolnozemský költő lépett színpadra, hogy Schuster Norberttel, a békecsabai szlovák gimnázium tanulójával elmondja a nevezetes évfordulóra írt versét.

A lírai bevezetőt követően a Szövetség elnöke, Ruženka Egyedová Baráneková üdvözölte a vendégeket, majd ünnepi köszöntőt mondott. Az elnök asszony a magyarországi szlovákokat egy nagy családhoz hasonlította, amely iránt a Szövetség és vezetői felelősséggel tartoznak. *Nem feledkezhetünk meg arról, amit őseink értünk tettek* – folytatta, majd arról beszélt, hogy 300 évvel ezelőtt érkeztek ide a szlovákok, hogy benépesítsék az elpusztított ország egyes vidékeit. Itt új hazát találtak, de sohasem feledkeztek meg arról, honnan jöttek. *A magyarországi szlovákok szeretik hazájukat* – hangsúlyozta az elnök asszony – *de egyúttal mindent megtesznek azért, hogy megőrizzék szlovákságukat, és felelősséget éreznek anyanemzetükkel szemben is.* A Szövetség legfontosabb rendezvényeiről és céljairól szólva kijelentette: *A Szövetségben előtűnik járó nemzedékektől átvett jelszavunk: „Összetartani, egyesíteni, motiválni, mozgósítani!”.* Véleménye szerint – tette hozzá – ez a négy szó vezérli a MSZSZ tevékenységét.

A Szövetség legnagyobb rendezvényeiről szólva, kiemelte a *Szlovák versmondó és énekversenyt*, amelyben eddig csaknem ötszáz gyerek vett részt egész Magyarországról, és két CD is megjelent a verseny döntőjének résztvevőivel. A „*Szlovák pacsirta*” énekversenyben a színvonalas együttesek olyan dalokat is előadtak, amelyeket még az anyaországban sem ismernek. A szlovákiai Hronecban az évente meg-

rendezett hagyományos találkozókon a Szövetség aktivistái jobban megismerhetik az anyaországot és értékes tapasztalatokat szereznek. Az elnök asszony hangsúlyozta a MSZSZ által rendezett nemzetközi konferenciák jelentőségét is, s a fontos kezdeményezések sorában említette a mátraszentimrei *Hársfáligetet* is, ahol minden magyarországi szlovák településnek meglesz majd a maga fája. A magyarországi szlovák asszonyok a szlovák nagykövetséggel közösen szervezik a *Szlovák gazdasszony* elnevezésű rendezvényt, melynek keretében évről évre a két ország köztársasági elnökeinek feleségével is találkoznak. A *bánki országos szlovák folklórfesztivál* ma már fogalom, s a magyarországi szlovákok éppolyan szívesen járnak oda, amint a *detvai és más szlovákiai folklórfesztiválokra*. Nem feledkezett meg a Szövetség *Lipa Közalapítványának* legfontosabb kezdeményezéséről sem, az *erdei iskolák* Szlovákiában történő szervezéséről, amelyen már teljes iskolai közösségek is részt vesznek. Az elnök asszony végül arra is rámutatott, hogy a kisebbségi önkormányzatok rendszere és a civil szervezetek egymásra vannak utalva. *Érdekünk, hogy a két szféra szorosan együttműködjön* – mondta. *„Biztosnak kell lenniünk abban, hogy a szlovák nyelv tovább fog élni, a szlovák együttesek továbbra is működni fognak. A legfontosabb pedig, hogy kötődésünket továbbadjuk a következő nemzedékeknek.”*

A Szlovák Köztársaság miniszterelnök-helyettese, Dušan Čaplovič is köszöntötte a Szövetséget, valamint jelenlétét és átadta Robert Fico miniszterelnök, valamint kormánya üdvözlését. A hatvan éves Szövetségről szólva kiemelte, hogy a magyarországi szlovákság ennek a szervezetnek köszönheti a *Ludové noviny* című hetilapot, a *Magyarországi Szlovák Írók és Művészek Egyesületét*, a *Magyarországi Szlovákok Kutatóintézetét*. Beszámolt arról, hogy Szlovákia kidolgozta a külföldön élő szlovákokkal való törődés 2015-ig szóló új állami koncepcióját. Megnőtt a Külföldi Szlovákok Hivatalának pályázati rendszerében elérhető támogatások összege, s minőségében is új alapokra helyezték a külföldi szlováksággal való együttműködést. A korábbi politikusoknál nyitottabbak, segítőkészebbek és hitelesebbek akarnak lenni ezen a területen is. *Köszönetet mondok a Szövetség szlovák nemzeti érületéért és hazafiságáért, amelyet az asszimilációs nyomás nehéz körülményei között is kifejezésre juttat, valamint a szlovák kultúra és anyanyelv ápolásáért, fejlesztéséért* – hangsúlyozta a miniszterelnök-helyettes. *Köszönet illeti Önöket* – folytatta – *áldozatos, sokoldalú és értékes tevékenységükért, amelyet a szlovák egyletekben, iskolákban és kulturális szervezetekben, a művészeti*

együttesekben, a médiában, valamint a vallási közösségekben végeznek valamennyi Magyarországon élő szlovák javára. Munkájuk egyúttal a külföldön élő szlovákságot, az önálló és szuverén demokratikus Szlovák Köztársaságot, a szlovák népet és kultúráját is szolgálja, amelyeknek önök elválaszthatatlan részét képezik. Befejezésül a két nép kölcsönös megértésére, a többségnek a kisebbséggel, s a kisebbségnek a többséggel való szolidaritására buzdított. Ezután a szlovák miniszterelnök-helyettes emléklapketet adott át a Szövetségnek.

A Miniszterelnöki Hivatal kisebbség- és nemzetpolitikáért felelős szakállamtitkára, Gémesi Ferenc a Magyar Köztársaságban élő kisebbségek fontosságát hangsúlyozta beszédében. A felelős hazafiság kategóriájában gondolkodás – fejtette ki –, nemzetünk és hazánk gyakorlati szolgálata nem mond ellent annak, hogy ugyanilyen elszántan és komolyan támogassuk a kisebbségek létét Magyarországon. A magyarországi szlovákok és magyarok közös múltjáról s jövőjéről is beszélt. Megerősítette, hogy a kisebbségi projektek emelt pontszámot kapnak a fejlesztési politikában. Végül ő is emléklapketet nyújtott át a Szövetségnek.

A Külföldi Szlovákok Hivatalának elnöke, Vilma Prívarová köszöntőjében az MSZSZ-t értékes s megbízható partnerként, olyan szervezatként jellemezte, amely a rendezvényeivel jó irányt választott, amit a mennyiségi és minőségi növekedés egyaránt bizonyít.

Az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke, a Magyar Televízió szlovák szerkesztőségének alapítója, Fuzik János azzal kezdte beszédét, hogy emlékeztetett a második világháború után kialakult helyzetre, amikor a magyarországi szlovákok először oszlottak két részre: azokra, akik el akarták hagyni Magyarországot, s azokra, akik maradni akartak. Az utóbbiak közül százötvenen alapították meg a mai társadalmi szervezet elődjét. A MSZSZ ma együttműködik az önkormányzatokkal, és létrehozta harminc helyi és regionális társadalmi szervezetét. Fuzik János kifejezte azon reményét is, hogy a Szövetség a megváltozott körülmények között továbbra is eredményesen fog működni.

A Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának államtitkára, Augustín Jozef Lang arról beszélt, hogy a minisztérium a lehetőségeknek megfelelően együtt kíván működni a Szövetséggel. A Szlovák Köztársaság budapesti rendkívüli és meghatalmazott nagykövete, Juraj Migaš a tiszteletről, örömről és reménységről szólt. Elmondta, hogy a Magyarországon töltött négy év a magyarországi szlovákoknak köszönhetően megtanította jobban megbecsülni édesanyja nyelvét és kultúráját. Végül azon reményének adott hangot, hogy béke és öröm fog uralkodni a szlovákság körében.

A Szövetség egykori elnöke és főtítkára, Jakab Róbertné három kérdést tett fel a mai aktivistáknak. Toboroznak-e vidéken tanulókat a szlovák iskolákba? Meggyőződésük-e, hogy naponta kell bizonyítani az életrealitást? Szlovákul beszélnek-e a napi kapcsolatokban, illetve a magyarországi szlovákok intézményeiben és szervezeteiben? Ezt követően mindenkit arra kért, hogy nyújtsanak kezét egymásnak, mert különben „nemcsak egymást, hanem önmagunkat is elveszíthetjük”. Mata Mihály, a Szövetség volt vezetője s az országos Szlovák Önkormányzat első elnöke, a kapcsolatok és az anyanyelv megőrzésének fontosságáról beszélt. Molnár Gizella, aki több évtizede a Szövetség egyik pilisszentkereszti aktivistája, az egység és egyetértés fontosságára hívta fel a figyelmet.

A Szövetség történetét Bárkányi Zoltán, a Ludové noviny volt főszerkesztője ismertette. 1948. december 19-én, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetsége megalapításának napján, valóban új fejezet kezdődött a magyarországi szlovákság történetében – mondta. Ez az ünnepség jó alkalom arra, hogy visszaemlékezzünk a Budapesten, az OKISZ helyiségében, a Szent István körút 15-ben megtartott alapító gyűlésre, amelyre 150 küldött érkezett az ország minden részéből. A kezdeti lelkesedés,

s a reményteljes kibontakozás ideje azonban nem tartott sokáig. A politikai elmélet és a gyakorlat már a Szövetség működésének kezdetétől, a nemzetiségi tevékenység területén sem volt összhangban. 1951-ben a rendszer egyetlen erős csapással meggyengítette a szlovákok politikai, kulturális és gazdasági érdekeit képviselő társadalmi szervezetet. Megszüntette a tagsági alapon való működését és a helyi szervezeteit (a budapestit is beleértve, amely mellett pedig állandó tagokkal s olvasókkal rendelkező könyvtár működött). A társadalmi tömegszervezetből így néhány fős apparátussal rendelkező hivatal lett, amelynek tevékenysége kizárólag kulturális területre korlátozódott. Bárkányi Zoltán hangsúlyozta, hogy a Szövetség még ilyen körülmények között is megtalálta működésének sikeres területeit, kiépítette az aktivisták országos hálózatát, tevékenységi körébe bevonta a szlovák pedagógusokat, a települések állami-, gazdasági- és pártvezetőit is. Rámutatott arra is, hogy a szervezet tevékenységére minden kor – a legdurvább proletárdiktatúrától a konszolidált Kádár-rendszeren át demokratikus társadalmunkig – rányomta a bélyegét. Ezt az is bizonyítja, hogy a Szövetség szlovák elnevezése tevékenysége többször is megváltozott. Beszélte a szervezet eddig nem publikált eseményeiről, a mindenkori hatalom gyakran megalázó, korlátozó rendelkezéseiről, az anyanemzettel való kapcsolat-tartás tiltásáról, s más, a tevékenységét hasonlóan kedvezőtlenül befolyásolt eseményekről is.

Nem hallgatta el azt sem, hogy a Szövetség működését megalapításától kezdve gyakran lebecsülték, s – okkal, ok nélkül – számos bírálatot ítélték meg munkáját. A rendszerváltás idején ezek a kritikák heves támadásokká fajultak, elsősorban az

újonnan alapított országos hatáskörű ún. alternatív szlovák szervezetek részéről. Ezek a szerveződések mára egy kivétellel eltűntek, vagy létezésük tisztán formálissá vált. Tény azonban, hogy annak idején, 1994-ben, a Magyarországi Szlovákok Szövetségének volt a legnagyobb érdeme az Országos Szlovák Önkormányzat létrehozásában, amit az is bizonyít, hogy az önkormányzat első gárdája, néhány kivételtől eltekintve, a szövetség aktivistáiból állt. A megújult szervezet, a Magyarországi Szlovákok Szövetsége, ma is vitathatatlanul jelen van szlovák kulturális- és közéletben, s a megváltozott körülmények között is a magyarországi szlovákok lényegében egyetlen folyamatosan működő országos társadalmi szervezete.

Az ünnepi beszédek követően a Magyarországi Szlovákok Szövetsége kitüntetésekkel adta át azoknak a személyeknek és intézményeknek, amelyek sokat tettek a nemzetiség érdekében. Az oklevelet és a „*Za slovenskú národnosť*” (A szlovák nemzetiségért) felirattal díszített kristályvázát a tatabányai-bánhidai *Izing-Pruszina* Rózsa, a vanyarci *Komjáthi* Gáborné, a pilisszántói *Nagy-György* Béláné, a rudabányácskai *Bácskai* Miklósné, a békéscsabai *Somogyi* Józsefné, a szarvasi *Nobik* Erzsébet, a répáshutai *Petőfi* Csilla, valamint *Juraj Migaš*, a Szlovák Köztársaság budapesti nagykövete, a Magyar Televízió „*Domovina*” szlovák szerkesztősége, a magyarországi szlovákok hetilapja, a *Ludové noviny* és a *luno.hu* portál vehette át.

Az ünnepséget méltóképpen zárta a megalakulásának szintén hatvanadik évfordulóját ünneplő *Lúčnica* hivatásos szlovák népi együttes műsora.

Patayné Fábrián Éva

Olvassa a **Barátság**-ot! Fizessen elő most 2009-re!

Éves előfizetési díj: 2160 Ft (1200 Ft + 960 Ft postaköltség)

A folyóirat előfizethető:

- a Filantróp Társaság Barátság szerkesztősége OTP-számlaszámán: 11711034-20813402,
- vagy e szelvény visszaküldésével (1519 Budapest, Postafiók 452.).

Név:

Lakcím:

Csekket vagy számlát kér:

e-mail címeink: baratsag@chello.hu, info@nemzetisegek.hu

honlapunk: www.nemzetisegek.hu

Várjuk könyvtárak, iskolák, kisebbségi önkormányzatok, egyesületek, baráti körök jelentkezését!

Ezúton is megköszönjük a 2009/1., februári lapszámunk valamennyi szerzőjének türelmét a honorárium késedelmes kifizetése miatt.

A szerkesztőség